

Nasz Program

Michaił Bakunin

1 września 1868

Nota redakcyjna

Pierwodruk w pierwszym numerze czasopisma "Narodnoje Dieło" zorganizowanym w Genewie przez Bakunina i emigracyjną młodzież rewolucyjną. Bakunin zetknął się z tą młodzieżą w Szwajcarii i mimo istniejących między nimi różnic postanowił wydawać wspólny organ rewolucyjny. W skład redakcji nowego pisma, nazwanego "Narodnoje Dieło", weszli: Bakunin, Żukowski, Mikołaj Utin, Mikołaj Elpidin i Pofak Antoni Trusow, który został następnie sekretarzem redakcji.

"Nasz program" zamieszczony został w pierwszym numerze, który ukazał się 1 września 1868 roku. Wszystkie artykuły były pióra Bakunina i Żukowskiego. Oprócz "Programu" zamieszczone były jeszcze następujące artykuły: artykuł wstępny pt. "Nieobchodimye objaśnienia" (określał zadania czasopisma i wyrażał poglądy redakcji na istotę rewolucji) "Prawitielstwiennyje riefomy" i "Postanowka riwolucjonnych woprosow". Tezy zawarte we wszystkich tych artykułach były niejako zapowiedzią przyszłej pracy Bakunina "Państwowość i anarchia".

Drugi i trzeci numer czasopisma ukazały się łącznie w drugiej połowie października 1868 r., ale już bez udziału Bakunina i Żukowskiego, którzy zgłosili swe wystąpienie z redakcji. Dały się bowiem zauważyć zbyt poważne, choć w tym czasie jeszcze nie zasadnicze, różnice poglądów na wiele spraw, głównie taktycznych.

Od wydania numeru 2-3 dopiero po sześciu miesiącach ukazał się w maju 1869 roku 4-6, a we wrześniu 7-10 numer. Po zorganizowaniu się rosyjskiej sekcji I Międzynarodówki "Narodnoje Dieło" stało się jej organem i wychodziło jeszcze w 1870 roku.

Przekład powyższego tekstu wg: "Narodniczeskaja ekonomiezeskaja litieratura", s. 120-122.

Tekst za "Filozofia społeczna narodnictwa rosyjskiego" Warszawa 1965 pod red. Andrzeja Walickiego. Przełożyła Janina Walicka

Chcemy całkowitej emancypacji umysłowej ludu, chcemy całkowitego wyzwolenia ludu pod względem społeczno-ekonomicznym i politycznym.

- I. Emancypacji umysłowej - ponieważ bez niej wolność polityczna i społeczna nigdy nie będzie ani całkowita, ani trwała. Wiara w Boga, wiara w nieśmiertelność duszy i w ogóle wszelki idealizm, jak wykazemy to później, stanowi, z jednej strony, nieodzowną podporę i uzasadnienie despotyzmu, wszelakiego rodzaju przywilejów i wyzysku ludu, z drugiej zaś - demoralizuje lud, dzieli bowiem jego istotę jakby na dwa sprzeczne ze sobą dążenia, pozbawiając go w ten sposób energii niezbędnej do wywalczenia należnych mu z natury rzeczy praw i do zbudowania sobie wolnego i szczęśliwego życia.

Wynika stąd jednoznacznie, że jesteśmy zwolennikami ateizmu i materializmu.

- II. Wyzwolenia ludu pod względem społeczno-ekonomicznym - w przeciwnym bowiem razie każda wolność byłaby obrzydliwą i dętą fikcją. Ekonomiczna egzystencja lu-

dów zawsze była kamieniem węgielnym i rzeczywistym wytłumaczeniem ich bytu politycznego. Wszystkie dawniejsze i obecne ustroje polityczne i społeczne świata opierają się głównie na następujących podstawach: na fakcie podboju, na prawie dziedziczenia własności, na rodzinnym prawie ojca i męża oraz na uświęceniu każdej z tych podstaw przez religię, a wszystko to razem stanowi istotę państwa. Nieuniknionym skutkiem całego ustroju państwowego musiało być i było niewolnicze podporządkowanie ciężko pracującej i nieuczonej większości - tak zwanej wykształconej mniejszości wyzyskiwaczy. Nie do pomyślenia jest państwo bez przywilejów politycznych i prawnych, oparty z kolei na przywilejach ekonomicznych.

Pragnąc rzeczywistego i ostatecznego wyzwolenia ludu, domagamy się:

1. Zniesienia prawa własności dziedzicznej.
2. Zrównania kobiet z mężczyznami w prawach politycznych i społeczno-ekonomicznych, a więc zniesienia prawa rodzinnego i małżeństwa, tak kościelnego, jak cywilnego, które jest ściśle związane z prawem dziedziczenia.
3. Ze zniesieniem małżeństwa powstaje problem wychowania dzieci. Ich utrzymanie od chwili poczęcia w łonie matki do pełnoletniości, ich wychowanie i wykształcenie, równe dla wszystkich - od najniższego szczebla nauczania do najwyższej specjalizacji naukowej - zarazem techniczne i ogólne, przygotowujące człowieka i do pracy fizycznej, i do pracy umysłowej, powinno być głównym przedmiotem troski wolnego społeczeństwa.

Sprawiedliwość ekonomiczna musi, naszym zdaniem, spełniać dwa podstawowe warunki: Ziemia należy tylko do tych, którzy ją sami uprawiają - do gmin rolniczych. Kapitały i wszystkie narzędzia pracy - do robotników, asocjacji robotniczych.

- III. Cały przyszły ustrój polityczny powinien być swobodną federacją wolnych arteli (asocjacji) robotniczych - zarówno rolniczych, jak fabryczno-rzemieślniczych. Dlatego też w imię wyzwolenia politycznego pragniemy przede wszystkim definitywnego zburzenia państwa, wypłeniczenia wszelkiej państwowości ze wszystkimi jej instytucjami kościelnymi, politycznymi, wojskowo- i cywilno-biurokratycznymi, prawnymi, naukowymi i finansowo-ekonomicznymi.

Pragniemy całkowitej wolności dla wszystkich narodów uciśnionych dzisiaj przez imperium, wolności z prawem najszerszego samostanowienia w oparciu o ich własne instynkty, potrzeby i wolę, ażeby te spośród nich, które zechcą zostać członkami narodu rosyjskiego, mogły na zasadzie tworzonej od dołu federacji utworzyć wspólnie naprawdę wolną i szczęśliwą społeczność, pozostającą w przyjaznym i federacyjnym związku z analogicznymi społecznościami Europy i całego świata.

*Mikołaj Iwanowicz Żukowski.

Urodził się w 1833 r. w guberni orenburskiej jako syn właściciela niewielkiego majątku ziemskiego. Po ukończeniu Uniwersytetu Moskiewskiego krótko pracował w archiwum Ministerstwa Spraw Zagranicznych. W 1862 r. zamieszany wraz ze swymi braćmi, Włodzimierzem i Wasylem, w sprawę nielegalnej drukarni studenta Piotra Bałłoda, musiał wyjechać za granicę. Został zaocznie skazany przez Sąd Senatu za niestawienie się przed sądem na pozbawienie wszystkich praw i konfiskatę majątku.

W Londynie pomocy udzielili mu Hercen i Ogariow, a on poświęcił pierwsze lata na emigracji organizowaniu kolportażu wydawnictw Hercenowskich do Rosji. Osiadł w tym celu, zgodnie z życzeniem Hercena, w Dreźnie. Od 1864 r. przeniósł się do Szwajcarii i od razu zdobył poważną pozycję w życiu emigracji rosyjskiej. W 1867 r. zetknął się po raz pierwszy z przybyłym do Genewy Bakuninem, stając się odtąd jego najbliższym współpracownikiem i przyjacielem. Wydawał wspólnie z nim i Mikołajem Utinem "Narodnoje Dieło", opuszczając następnie to pismo z powodu rozdzwiewków z Utinem.

W latach 1869-1870 brał udział w akcji wydawniczej Bakunina i Nieczajewa. Mimo negatywnej oceny postawy Nieczajewa ogłosił publiczny protest w jego obronie. Był członkiem "Ligi Wolności i Pokoju" i "Aliansu Demokracji Socjalistycznej", a następnie, po rozwiązaniu tej organizacji, znalazł się w genewskiej sekcji I Międzynarodówki. Opuścił ją demonstracyjnie w 1872 r. po wykluczeniu z niej Bakunina.

W 1876 r. - w myśl porozumienia między "młodymi bakuninistami" a rewolucjonistami przybyłymi z Rosji - został współredaktorem gazety "Rabotnik", a po jej zamknięciu - "Obszcziny". Wchodził także w skład redakcji wydawanego przez anarchistów Ch. Perrona i E. Reclusa pisma "Le Travailleur". W latach 80-ych odsunął się od działalności politycznej. Zmarł w Genewie 10 maja 1895 r.

Anarcho-Biblioteka
Dobry pieróg to wywrotowy pieróg

Michaił Bakunin
Nasz Program
1 września 1868

chomikuj.pl

pl.anarchistlibraries.net